

## VAHDET-İ VÜCUD VE VAHDET-İ ŞÜHÛD FARKI

Hocam Panteizm ile Vahdeti Vücut arasındaki; Panenteizm ile Vahdeti Şuhud arasındaki fark nedir? Kur'ân ve sünnette yeri var mıdır?

**Cevap:** Panteizm Evreni, yaratıkları tanrı görmektir. Yani yaratıklar dışında ayrı bir tanrı görmemektir. Evreni tanrılaştırmak demek olan bu düşünce materyalizme yol açar. Vahdet-i Vücut ise yaratıkları yok bilip sadece Allah'ı görmektir. Varlık iki türlüdür: Birincisi, gerekli Varlıktır ki Allah'tır. İkincisi Mümkün Varlıktır ki yaratıkların hepsi böyledir. Birinci Varlık zorunludur. O olmadan hiçbir şey olmaz. İkinci varlık olabilir de olmayabilir de. Birinci varlığı Deniz, ikinci varlığı dalga olarak düşünebiliriz. Dalganın varlığı Denize bağlıdır ama Denizin varlığı dalgaya bağlı değildir. Yahut bu iki varlığı Güneş ile ışığına benzetebiliriz. Güneş olmadan ışık olmaz. Işık güneşe bağlıdır ama güneş ışığa bağlı değildir. İşte İslâm tasavvufu, mümkün varlıkları gerçekte gölge varlık görür ve onu yok sayar. Çünkü onların varlığı Asıl Varlığa bağlı gölge varlıktır. Gerçek Varlık Hakk'ın varlığıdır. Öyle ise kalıcı olan gerçek Varlık sahibi Allah'tır. Yaratıklar ise kâh görünüp kâh yok olan, sürekli değişen gölge varlıklardır. Bu geçici varlıklar hep temel Varlığa bağlı olduğundan gerçekte varlık Tek'tir. O da Allah Taâladır. İşte buna Vahdet-i Vücut (Varlık Birliği) denilir.

Bu düşünce aslında Kur'ân'a dayalıdır. Zira Nur Suresinde Allah'ın, bütün evrenin ışığı olduğu, yani O'nunla bu varlıkların görüldüğü belirtilir. Hadid Suresinde de: *"O, evveldir, âhirdir, görünendir, gizli olandır."*

buyurulmaktadır. İşte bu âyette de Allah'ın, ön, son, görünen görünmeyen Varlık olduğu vurgulanmaktadır. Tabii bu, eşyanın hiç var olmadığı anlamına gelmez ama insan Allah sevgisiyle öyle bir manevi makama yükselir ki artık bu gölge varlıkları görmez, sadece Tek Varlığı görür. Bu duruma Fena fillah (Allah'ta yok olma) denilir. Geniş bilgi için

### **İslam Tasavvufu**

adlı eserimi okumalısınız. Gölge de olsa eşya vardır, kendisi de vardır ama Hak'ta kendi varlığını yitirmiş olan kimse, O Tek Varlık'tan yani Hak'tan başka bir şey görmez. Eşyayı tamamen yok bilip Tek Varlık kabul etmek Vahdet-i Vücut; eşyayı var bilmekle beraber, kendi varlığı da dahil bütün varlıklardan geçip Tek Varlığı (Hakk'ı) görmek) Vahdet-i Şühûd (Görüş Birliği)dur.